

Tweetalig onderwijs en LO

In Nederland zijn er veel scholen die tweetalig onderwijs aanbieden. Zowel in primair onderwijs als in voortgezet onderwijs. Dat betekent dat een aantal onderwerpen/vakken in een andere taal (vreemde taal, meestal Engels) wordt gegeven. De gedachte hierachter is dat door de inhoud van het onderwerp in een andere taal te geven dit leidt tot het versterken van deze vreemde taal. Dit geldt op een aantal scholen ook voor LO. Dat heeft gevolgen voor de didactiek en methodiek van het vak. Naast docent LO ben je ook taaldocent Physical Education. Er is sprake van CLIL: Content and Language Integrated Learning. Er is sprake van een integratie van aandacht voor het vak/onderwerp en de vreemde taal. In dit artikel wil ik voorbeelden geven van wat dit betekent in de praktijk van het lesgeven.

TEKST MAARTEN MASSINK

Tweetalig onderwijs (tto)

In tweetalig onderwijs (tto) wordt minimaal de helft van de vakken in het Engels gegeven. De leerlingen spreken Engels bij vakken als geschiedenis, aardrijkskunde en gymnastiek. De tweede taal is niet alleen de instructietaal, maar ook de communicatietaal. De docent spreekt Engels met de leerlingen, en de leerlingen doen dat onderling ook. Dit is het principe van 'doeltaal = voertaal'. De kracht van tweetalig onderwijs is dat leerlingen op veel momenten de taal leren zonder er expliciet mee bezig te zijn.

Taalvaardigheid is een belangrijk speerpunt van tweetalig onderwijs. Tto-leerlingen worden functioneel tweede taalgebruikers. Dat betekent dat ze de tweede taal dermate vloeiend en adequaat beheersen dat zij zich zelfstandig kunnen redden binnen een variëteit aan omstandigheden en vakspecifieke contexten. Ze zijn communicatief vaardige taalgebruikers.

Een ander speerpunt is dat een tto-school de lesstof zoveel mogelijk aanbiedt vanuit een internationaal perspectief. De vreemde taal wordt ingebed in de internationale context. De leerlingen worden intercultureel competent. Ze hebben kennis van culturen en inzicht in hun eigen culturele positie daarbinnen. Ze hebben een besef van hoe zij zich met oog voor anderen in de wereld kunnen begeven en wat daarin hun toegevoegde waarde kan zijn. Tto-leerlingen worden in het bijzonder voorbereid op de mondiale gemeenschap, waarin een veelheid aan gebruiken, tradities, en politieke werkelijkheden te vinden zijn.

Meer kansen voor leerlingen én voor scholen

De invoering van tweetalig onderwijs stelt scholen in staat om hun onderwijsaanbod inhoudelijk te verbeteren. Tweetalige leerlingen doen een regulier Nederlands eindexamen en krijgen een vwo-, havo- of vmbo-diploma. Scholen moeten dus voldoen aan de reguliere eisen van de Nederlandse overheid. Daarnaast ontvangen tto-leerlingen een tto-certificaat als de school voldoet aan de standaarden voor tweetalig onderwijs, (zie <https://www.nuffic.nl/voortgezet-onderwijs/tweetalig-onderwijs/kwaliteitsstandaard>) die zijn ontwikkeld door het netwerk tto. En tto-leerlingen kunnen een extra Engels taalcertificaat behalen, waardoor de school of afdeling een duidelijk profiel krijgt. Dit heeft een bewezen aantrekkingskracht op nieuwe (groepen) leerlingen.

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat leerlingen van tto-scholen in het derde leerjaar aanzienlijk hoger scoren op Engelse toetsen dan leerlingen in het reguliere onderwijs in Nederland én in omliggende landen. Ook de resultaten die de tto-leerlingen behalen voor de andere vakken zijn beter dan het landelijk gemiddelde. Er zijn geen negatieve effecten van tweetalig onderwijs gerapporteerd.

(Bron: <https://www.nuffic.nl/voortgezet-onderwijs/tweetalig-onderwijs>)

Voor LO zijn er in vergelijking met andere tto vakken specifieke kansen het beter leren bewegen te

integreren met taalvaardigheid. Er is hier sprake van Content and Language Integrated Learning.

Learning possibilities for CLIL in Physical Education

Many people think that sport is not the typical subject to be taught bilingually since its emphasis lies on movement and not on cognitive processes. However there are many speech prompts in PE as well as cognitive aspects which arouse points of contacts for CLIL. Therefore in Lower Saxony 16 from about 70 schools with bilingual traits offer CLIL in PE. (Wildhage 2000).

In PE the pupils have to transfer theory into practice and use their body to express themselves. There are little exams, the grade pressure is little and most pupils see PE. as a welcome change. According to the curriculum (Lehrplan Sport alle Schulstufen 2002, p2.) the pupils should gain knowledge, abilities and skills which could be summarized in the following overall learning goals:

- Health maintenance
- Guidance to meaningful organization of the leisure time, Improvement of the quality of live
- Development of sports' specific forms of action: exercise, play, competition, and performance
- Development of perceptual capacity and capacity of reaction
- Development of a positive self-perception, enhancement of social competence
- Development of sense of responsibility
- Ability to actively create school life

(Bron: Quote paper Meike Machunsky (Author), 2008, Developing material for P. E. lessons in CLIL, Munich, GRIN Verlag, <https://www.grin.com/document/125403>)

Meike Machunsky geeft in deze quote aan dat er in LO speciale kansen zijn om theorie in praktijk te brengen. Leerlingen moeten actief laten zien dat ze de uitleg/instructie begrepen hebben. Dit zonder prestatiedruk van examens en met LO-specifieke doelen als gezondheidsbevordering, voorbereiden op sport- en vrijetijd situaties, zelfbeeldontwikkeling, sociale vaardigheden ontwikkelen, verantwoordelijkheidsgevoel.

Rubrics tto OSG de Meergronden.

Hoe gaat het in de les LO?

Tijdens een studiedag voor LO-docenten op 10 november 2016 op SG Reigersbos in Amsterdam Zuid-Oost zijn LO-docenten van verschillende tto-scholen uit Nederland bij elkaar gekomen om ervaringen uit te wisselen. Dat leidde tot concrete tips en het met elkaar delen van lesmateriaal waarvan een aantal in praktijk werden uitgevoerd.

Bilingual Attitude Rubric	
Reluctant bilingual beginner O	Despite continued motivation still unwilling to participate in a bilingual programme. Pupil addresses the teacher in Dutch and is not always willing to speak English when asked. Pupil is not willing to use English when speaking with classmates. Pupil puts no effort into getting the message across in English.
Bilingual beginner M	Pupil forgets to speak English and speaks it only when asked specifically to do so. Pupil addresses the teacher in English but sometimes lapses into Dutch. Pupil does not yet use English when speaking with classmates. Pupil speaks English within the classroom, and only when asked to do so by the teacher. Pupil has difficulty getting the message across in English and often reverts to Dutch
On the way to becoming bilingual V	Speaks English out of a sense of duty Pupil addresses teacher in English in the classroom. Pupil announces his/her switch from English to Dutch. (<i>Mag ik dit even in het Nederlands zeggen?</i>) Pupil speaks English with pupils when asked specifically by teacher, or when working on a task, but has difficulty maintaining this when the subject matter is "personal" or unrelated to school work. Pupil is worried about not getting his/her message across clearly and lapses into Dutch on occasions.
True bilingual G	The motivation to speak English is apparent, is natural Pupil speaks English to the teacher all the time, not only in the classroom, but also outside the classroom. Pupil speaks English with bilingual classmates in the classroom. Pupil is confident in speaking English, even though his or her English is not perfect. Although pupil shows signs of insecurity, (s)he always uses English to get the meaning across.

Sommigen staan een switch naar het Nederlands toe voor verduidelijking. Anderen zijn principieel en staan de Nederlandse taal niet meer toe in de les

Als krachtige factor van CLIL-activiteit wordt genoemd de onderdompeling (immersion). Leerlingen komen binnen en worden door de docent in het Engels aangesproken. Tijdens de uitwisseling blijkt dat docenten daar verschillende uitvoeringen aan geven. Sommigen staan een switch naar het Nederlands toe voor verduidelijking. Anderen zijn principieel en staan de Nederlandse taal niet meer toe in de les. Er wordt bij het betreden van de zaal letterlijk een grens over gestoken bij de deurdrempel. Spreek je de verkeerde taal dan moet je weer terug en opnieuw de grens oversteken en binnenkomen (ludiek visualiseren van taalbewustwording en -hantering).

Voorwaarde is dat de docent de taal zelf machtig is. Hij moet het niveau hebben van een native speaker (Camebridge proficiency). Welke eisen

hij stelt aan de leerlingen hangt af van het niveau (vmbo, havo, vwo) en het aantal jaren tto. Vooral het actief taalgebruik wordt gestimuleerd. Bij ons op school (OSG de Meergronden, Almere) hanteren we daarvoor een rubric die aangeeft in welke mate een leerling een leerhouding heeft ten aanzien van het gebruik van de Engelse taal. Hierbij wordt niet de kwaliteit van het Engels beoordeeld.

Uiteindelijk worden leerlingen geoefend in het actief taalgebruik in praktijksituaties.

Lesmateriaal

Tijdens de studiedag op 10 november 2016 in Amsterdam werd er lesmateriaal uitgewisseld dat direct bruikbaar is in de lessen. Sommigen zijn voorbeelden van taal oefeningen die aan bewegingssituaties zijn gekoppeld. Het volgende voorbeeld (do, play go) is geschikt voor de onderbouw waarbij leerlingen kennismaken met sport-specifieke begrippen (bron: Stedelijk college Eindhoven).

Een ander voorbeeld is het gebruik van observatieformulieren waarin leerlingen gestimuleerd worden elkaar te observeren en in het Engels hun observaties met elkaar te delen. Dit is meer geschikt voor de bovenbouw.

Een meer uitgebreide opdracht voor de bovenbouw is een opdracht waarbij leerlingen op basis van instructiebriefjes gedurende vier lessen zich proberen te verbeteren binnen een zelfgekozen activiteit (keuzeplichtsysteem uit het examenprogramma havo/vwo waarbij gekozen kan worden uit een opdracht binnen turnen, atletiek, bewegen op muziek of zelfverdediging). Na afloop wordt een filmverslag ingeleverd waarin een aantal reflectievragen moeten worden

Do Play Go		
Read out a sport and pupils must run to the correct designated area depending on whether you do, play or go to do that sport.		
Do	Play	Go
Aerobic	Rugby	Swimming
Running	Cricket	Skating
Weight training	Football	Cycling
Yoga	Softball	Running
Karate	Golf	Bowling
Athletics	Tennis	Fishing
Ballet	Volleyball	Skiing
Aerobics	Table-tennis	Dancing
Judo	Basketball	Horseshooting
Archery	Hockey	Wrestling
Exercise	Squash	Sailing

beantwoord in het Engels. De tekst kan worden ingesproken of als ondertiteling van de beelden worden ingevoerd.

▲ *Lesmateriaal*

Ervaringen

Het lesgeven in het Engels is een nieuwe uitdaging voor veel LO-docenten. Het vraagt ook een didactische doordenking van je lessen qua

▼ *Observation form soccer OSG de Meergronden*

	Insufficiënt	Sufficiënt	Sufficiënt/good	Good
1. Offense with ball	<ul style="list-style-type: none"> You pass an aimless ball 	<ul style="list-style-type: none"> You pass an aimed ball You dribble when there is space 	<ul style="list-style-type: none"> You pass the ball to teammate who gets open You adjust your pass You can pass opponent while dribbling 	<ul style="list-style-type: none"> You give other tips You can pass a ball into open space You give assists, so other teammates can score
2. Offense without ball	<ul style="list-style-type: none"> You stand still 	<ul style="list-style-type: none"> You get open, slowly You ask for the ball 	<ul style="list-style-type: none"> You get open at the sideline You get open at different speeds/accelerations (pace) You create open space for the ball 	<ul style="list-style-type: none"> You take over positions of teammates You get open using feints You are open for your teammates, always
3. Defense player with ball	<ul style="list-style-type: none"> You look at the ball, only You don't mark the ball possessor 	<ul style="list-style-type: none"> You are in between player and goal You mark the ball possessor 	<ul style="list-style-type: none"> You prevent goal attempts 	<ul style="list-style-type: none"> You coach your teammates positively You get into the right defending position
4. Defense player without ball	<ul style="list-style-type: none"> You look at the ball, only 	<ul style="list-style-type: none"> You are in between opponent and goal You prevent opponent to get in ball possession 	<ul style="list-style-type: none"> You keep an eye on opponent and ball 	<ul style="list-style-type: none"> You coach your teammates, positively You can easily switch from defense to offense You have split vision (keep an eye on ball and several opponents)
5. Knowledge rules of the game	<ul style="list-style-type: none"> Others inform you about the rules 	<ul style="list-style-type: none"> You play the game following the rules, often 	<ul style="list-style-type: none"> You play the game following the rules, always 	<ul style="list-style-type: none"> You coach others about the rules, positively

taal. De opdracht is de aandacht voor taal speelt te integreren in het beter leren bewegen. De gerichtheid op taal mag niet ten koste gaan van het bewegen zelf. "Het is gewoon heel veel werk,

veel meer dan een reguliere les. Ik geef inmiddels tien jaar les binnen het tto, met super veel plezier; het is gewoon een ander vak" (Christel de jong van Christelijke scholengemeenschap Vincent van Gogh Assen)

Hiermee is in het kort de ontwikkeling geschetst en de kansen en mogelijkheden voor de praktijk als het gaat om tweetalig onderwijs in de lessen LO.

Meer voorbeelden van inspirerend lesmateriaal voor tto zijn te zien op:
<https://www.dropbox.com/sh/hff6uw0hcvfyx0f/AAAA0dCHgrlecrL2miSXHlnTa?dl=0>

Athletics Triple Jump

Relation between triple jump and your personal long jump performance

Lesson 1 Find the right coordination

Read from the red book 'Allround' page 122-123

1. Try from stance a triple jump; hop-step-jump.
2. Try a triple jump starting with a small run.
3. Enlarge the run and gain more speed and land on a mat
4. Find the right distance (5,7, or 9 meter) to the mat for the starting line to start the triple jump with a landing on mat.
5. Measure your distance and record your performance with your mobile phone/camera.
6. Answer questions and fill in the form (backside of this paper concerning lesson1).

Lesson 2 Relation between your best long jump performance and the triple jump

Construct a long jump track with a mat. Measure your long jump performance.

1. Write down your best long jump performance. Compare it to the triple jump of lesson 1.
2. Practise the triple jump. See if you can improve your distance and come close to three times your long jump performance.
3. Measure your distance and record your performance with your mobile phone/camera.
4. Answer questions and fill in the form (backside of this paper concerning lesson2).

Lesson 3 Try the hop hop jump and the step step jump as a triple jump

Watch Fabian Florant: <https://www.youtube.com/watch?v=pI3FVCmng5E>

1. Try a hop hop jump and measure your distance.
2. Write down your best hop hop jump result (back side of this paper). Compare it to the triple jump result of last lesson.
3. Try a step step jump and measure your distance.
4. Write down your best hop hop jump result (back side of this paper). Compare it to the triple jump result of last lesson.
5. Practice hop step jump and measure each jump separate. Ask help from a partner and use cones.
6. Measure your distance and record your performance with your mobile.
7. Answer questions and fill in the form (backside of this paper concerning lesson 3).

Les 4 Arm support, leg extension

Watch Jasper's triple jump: <http://www.youtube.com/watch?v=clogkFRptzE>

Focus on arm support and leg extension at running, jumping and landing. Construct your run with a fixed number of steps for a good take off. Practice your run.

1. Record your triple jump from the side (partner). Watch your leg extension in running.
2. Practice your leg extension in jumping and landing.
3. Measure your distance and record your performance with your mobile.
4. Answer questions and fill in the form (backside of this paper concerning lesson 4).

Example video

<https://www.youtube.com/watch?v=j3bliOyi6wY&feature=youtu.be>
<https://www.youtube.com/watch?v=l-bDE07fUB8>

Contact

m.massink1@upcmail.nl

Kernwoorden

tweetalig onderwijs in LO,
CLIL and PE

Name: _____ Class: _____

Lesson 1 coordination

1 Best triple jump performance this lesson: _____

Lesson 2 compare to long jump

1 Best long jump performance this lesson: _____

2 Multiply your long jump performance with three: _____
 (=3x long jump)

3 Best triple jump performance this lesson: _____

4 What is more, three times long jump or triple jump? _____

5 Explain why: _____

Les 3 compare hop hop jump and step step jump with the triple jump

1 Best hop hop jump performance this lesson: _____

2 Best step step jump performance this lesson: _____

3 Measure each jump separate in the hop step jump triple jump:

Hop: _____

Step: _____

Jump: _____

4 Best performance triple jump this lesson: _____

Les 4 run, armsupport and leg extension

1 Beste performance triple jump this lesson: _____

2 Beste performance triple jump of all lessons: _____

3 Calculate the percentage of the triple jump in relation to three times a long jump.
 (For example triple jump = 9 m, long jump = 4m. $(9m:(3 \times 4m)) \times 100\% = 75\%$

_____